

خلاصه سخنرانی

الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، بایسته های ایرانی

دهمین جلسه از گفتگوهای راهبردی در راستای الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، در تاریخ 25 فروردین ماه در سالن همایش های مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با سخنرانی دکتر محمد جواد ایروانی (عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام) و با موضوع «الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، بایسته های ایرانی» برگزار شد. در این نشست که با حضور رئیس، معاونین و مدیران مرکز و برخی از اندیشمندان، صاحب نظران و استادان دانشگاه ها برگزار شد، دکتر ایروانی به تبیین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و استلزامات آن پرداخت. وی در ابتدای سخنان خود در این خصوص بیان داشت که: الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با رویکرد حرکت نظام مند و تعالی جویانه انقلاب اسلامی در مسیر تمدن سازی آن نقش راهبردی دارد. مقام معظم رهبری (مدظله العالی) با رویکرد راهبردی و بلندمدت خود این مطالبه را طرح کردند و این مسئولیت سنگین که نقش اساسی در ساماندهی حرکت آینده نظام اسلامی دارد برعهده مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت گذاشته شد.

با توجه به عنوان الگو چنین برمی آید که قرار است الگویی طرح شود که از نظر محتوایی، خاستگاه و منشأ آن اسلام است ولیکن ظرف اجرای آن ایران است. فلذا دیدن ویژگی های جامعه ایرانی برای امکان پذیرسازی تحقق آن اهمیت زیادی دارد. بنابراین بومی سازی ابزارها و سازوکارهای پیشرفت یک استلزام راهبردی است. از آنجا که الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت برای جامعه ایرانی تدوین می گردد، باید ویژگی های جامعه ایرانی را با یک جهت گیری واقع بینانه مورد توجه قرار دهد. این ویژگی ها که محصول دوره های زمانی گذشته و محصول یادگیری های تاریخی ملت ایران است در یک نگاه واقع بینانه دارای جنبه مفید و کارکردی و جنبه های غیرمفید و غیرکارکردی است که با توجه به مدل «میدان نیروی کورت لوین» ویژگی های مفید پیش برنده هستند و ویژگی های غیرمفید نیز بازدارنده هستند و میزان پیشرفت تابعی است که توازن این نیروها است.

ایشان مهمترین ویژگی های مفید و پیش برنده جامعه ایرانی را حس غرور ملی و اعتماد به نفسی دانست که به ثمره انقلاب اسلامی احیاء شده است. از سویی دیگر روحیه نوع دوستی و دگرنوازی، روحیه استقامت و تحمل بالای ابهام و قدرت عمل در شرایط پیچیده محیطی، دیگر ویژگی های جامعه ایرانی است. همچنین رسوخ روحیه مادی در بخش های جامعه و پولی شدن آن، کمبود آینده نگری (تمایل به نتایج سریع و فعالیت های زودبازده) نیز جنبه دیگری از ویژگی های جامعه ایرانی است. در جامعه ایرانی انسجام عاطفی بالا و انسجام ابزاری و روحیه همکاری بین فردی در کسب و کارها پایین است. در عین حال جامعه ایرانی نشان داده است که مرد میدان های سخت است و در امور اعتقادی پایداری و مقاومت مثال زدنی دارد. دکتر ایروانی در خصوص نقش و جایگاه الگو در برنامه ریزی های راهبردی کشور گفت: الگو به نوبه خود یکی از مراحل برنامه ریزی راهبردی نظام اسلامی است و نقش هدایت گر و انسجام بخش برای سایر اجزا و مراحل برنامه ریزی راهبردی دارد. الگو باید بتواند تصویری روشن و برانگیزاننده و امکان پذیر از ایران اسلامی در افق تحقق اصول قانون اساسی ارائه دهد و استلزام های راهبردی برای تحقق آن را در ابعاد مختلف اجتماعی، اجرایی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و فنی و تکنولوژیکی مورد توجه قرار دهد. این استلزام ها مواد فکری را برای سایر اجزای برنامه ریزی راهبردی نظام فراهم می کند. وی در خصوص لزوم تعریف سازوکارهای مدیریتی با توجه به ویژگی های فرهنگی و اجتماعی جامعه ایرانی افزود: در بحث تحول یک نکته مهم آن است که پیشرفت یک کشور تنها متکی به وجود عوامل تولید نیست بلکه باید نهادهایی وجود داشته باشند که این عوامل تولید را از حالت بالقوه به بالفعل درآورند و ایجاد این سازمان ها (نهادهای و کارایی و اثربخشی آن مسأله اصلی پیشرفت در کشورهای در حال توسعه است. مسأله راهبردی دیگر آن است که در تحول سازمانی، ابزارها و سازوکارهای (متدولوژی ها) انجام کار، باید متناسب با زیرساخت های فرهنگی آن جامعه باشد. این وظیفه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت است که با لحاظ کردن این ویژگی ها الگوی پیشرفت بیابد و الا نفی آنها و یا توصیه های صرفاً اخلاقی، اثری ندارد. سؤال دیگری که مطرح است این است که ما تجربه پنج برنامه توسعه پنج ساله را داریم قبل از انقلاب هم بود، برنامه ششم هم در حال تصویب در مجلس است. میزان توفیق ها چقدر بوده است؟ چرا درصد تحقق برنامه ها کم است؟ چه خصلت فرهنگی و رفتاری در شخصیت ایرانی وجود دارد که

در برنامه ریزی نادیده گرفته شده است؟ آیا ایراد اساسی از عدم انطباق مدل برنامه ریزی با زیرساخت‌های فرهنگی جامعه نیست؟ الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت باید نسبت به تحول سازمانی و مدل‌های مدیریتی دغدغه ویژه‌ای داشته باشد. فارغ از این دغدغه‌ها پیشرفتی به دست نمی‌آید. عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام اظهار داشت: در سال‌های اخیر نهادهای متولی پیشرفت به وسیله‌های مختلف در افکار عمومی سلب صلاحیت شده‌اند برای بخش خصوصی - بخش دولتی - نهادها - بخش عمومی غیردولتی و بخش تعاونی هر یک تخریب‌های گسترده و اتهاماتی مطرح شده است. این نفی کلی چه نتیجه‌ای دارد؟ بار پیشرفت را روی دوش چه کسانی قرار دهیم؟ چه روابطی بین این بخش‌ها باید شکل بگیرد؟ آیا بر پایه تفکر تضادسازی کمترین نتیجه‌ای عاید این کشور می‌شود؟ رویکرد، باید هم‌افزایی باشد یا تشدید تضاد؟ وی در پایان، آزادسازی انرژی مردمی را یکی از ویژگی‌های انقلاب اسلامی دانست که در صورت تحقق آن نتایج معجزه‌واری را به همراه خواهد داشت و این در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت باید عملیاتی شود.

در پایان این نشست برخی از حاضرین به بیان سئوالات، دیدگاه‌ها و نظرات خود پرداختند که توسط سخنران مدعو پاسخ داده شد.

لازم به ذکر است که سلسله مباحث گفتگوهای راهبردی با هماهنگی معاونت هماهنگی و نظارت فرایندی مرکز الگو و با هدف انتقال تجربیات و دانش مسئولان پرسابقه و تأثیرگذار در روند پیشرفت انقلاب اسلامی و نیز مؤثر در نظام‌سازی جمهوری اسلامی ایران به صورت مستمر برگزار می‌شود.